

Ziekten, plagen en groeistoornissen: introductie

Joyce Penninkhof

Programma

09:00	Voorstelrondje
09:10	Introductie Joyce Penninkhof - Stichting Probos
09:30	Aantastingen van (hout)schimmels en de mogelijkheden voor beheer Jitze Kopinga
10:15	pauze
10:30	Aantastingen van (hout)schimmels en de mogelijkheden voor beheer - vervolg
11:15	De wereld van insecten Leen Moraal
12:00	Lunch
13:00	De wereld van insecten - vervolg
13:45	Wandelexcursie
17:00	Borrel

- Zet zich in voor een gezonde leefomgeving voor mens en natuur
- Bos staat *altijd* centraal
 - stimuleren van duurzaam bosbeheer en bosuitbreiding in Nederland én ver daarbuiten
- Schakel tussen kennis, beleid en praktijk

Vakkundig bosbeheer

Bij voorkeur balans economie, ecologie en sociale aspecten
= verantwoord bosbeheer

Historie

- Bosschap: commissie plantenziekten en plagen, ziekten en plagenverordeningen
- Nu: bos begrijpen – wat gebeurt er? Moet je ingrijpen of niet?
- Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren – opvolger Bosschap: praktijkadviezen

Bossen

- Soorten, biodiversiteit
 - Conditie (biotisch en a-biotisch)
 - Processen, systeem
- gezonde en veerkrachtige bossen

Trends

Klimaatverandering

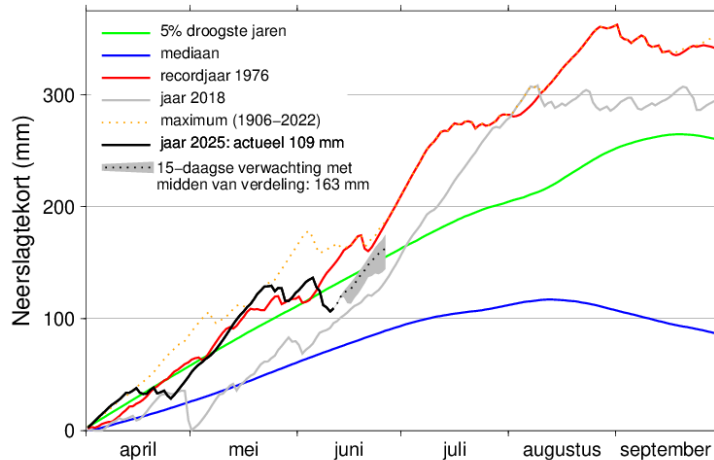
- Droogte
- Pieken in neerslag
- Temperatuurstijging of –daling

Stikstofdepositie

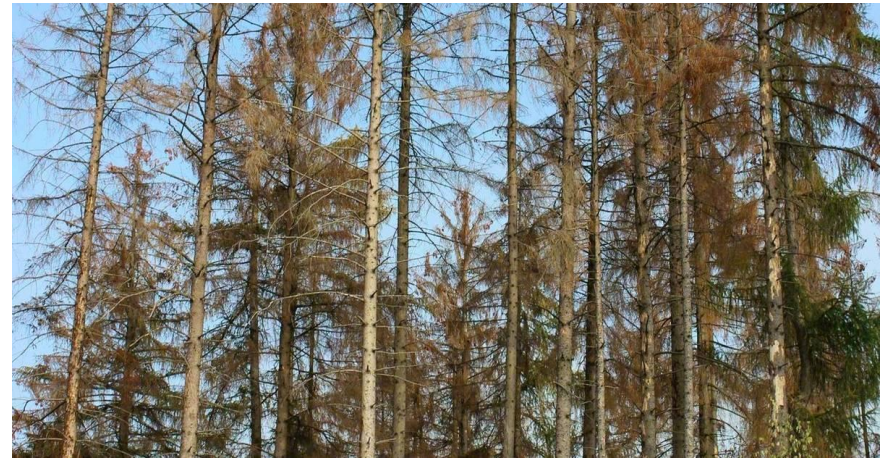
- Verzuring
- Verstoorde nutriëntenbalans

Neerslagtekort in Nederland in 2025

Landelijk gemiddelde over 13 stations

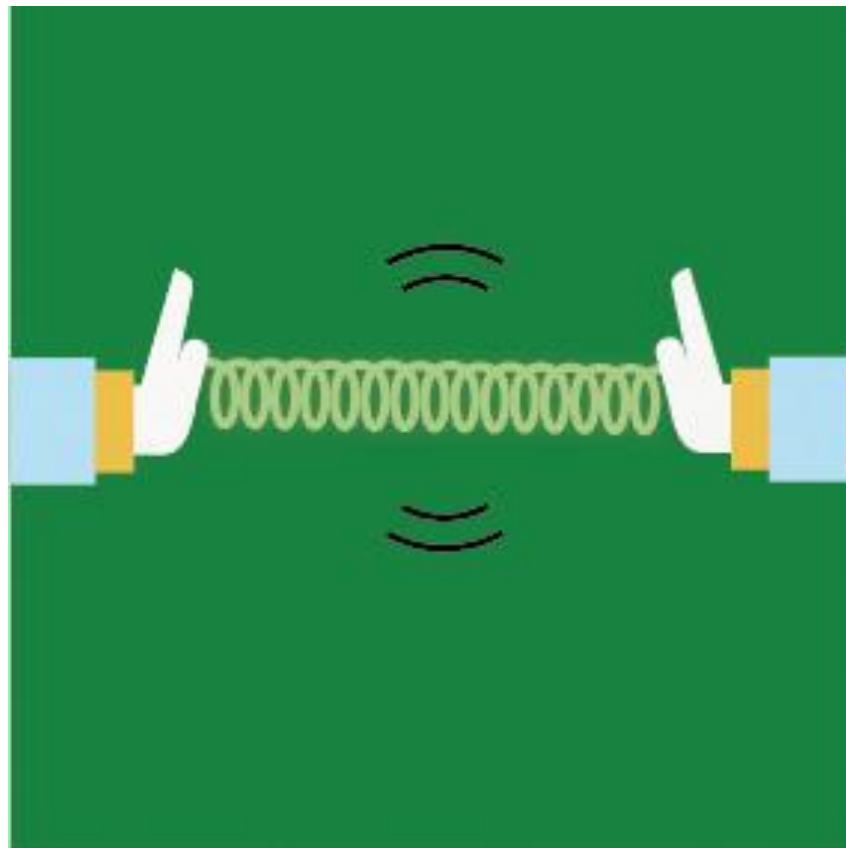
(c) KNMI, bijgewerkt 2025-06-12, 10:33 UT

Bron : https://www.mittelhessen.de/lokales/limburg-weilburg/mengerskirchen/trockenheit-lasst-fichten-sterben_19634002

Veerkrachtig bos (1)

- Tijdelijke bedreigingen zoals brand of storm
- Langdurig, zoals klimaatverandering

Veerkrachtig bos (2)

- Verstoringen kunnen elkaar versterken: verzwakking bos → vatbaarder
- ...maar lichte verstoring → verjonging en aanpassing soortensamenstelling → versterking bos

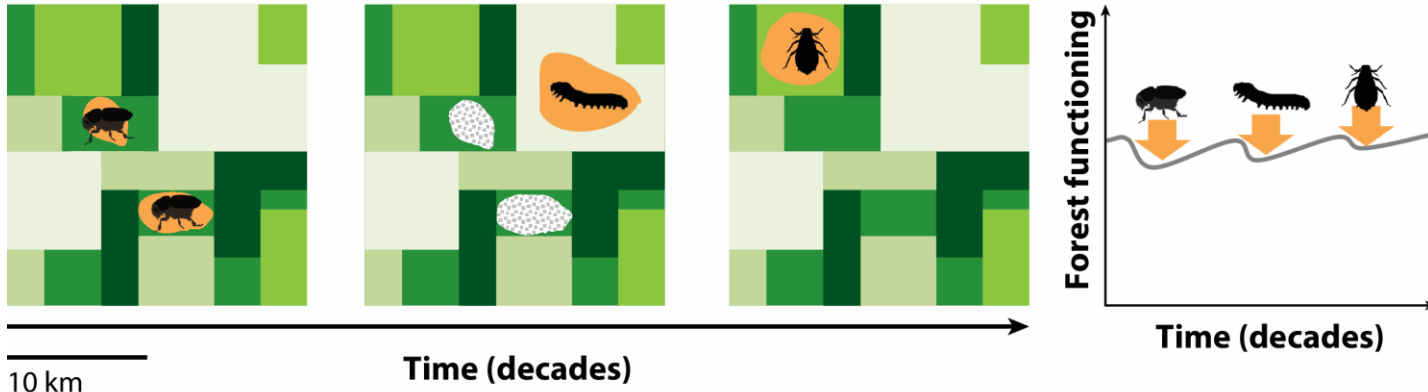
Bron: AD, 2021

Impact of Stand and Landscape Management on Forest Pest Damage

a Landscape with low spatial heterogeneity

b Landscape with high spatial heterogeneity

Forest types

- Attacked forests
- Regenerating forests

Pest guilds

- Wood-borers
- Chewers
- Sap-feeders

Oude, Aftakelende en Dode bomen

- Groot belang voor biodiversiteit
 - 40% van bosfauna afhankelijk van OAD
 - Met name insecten en schimmels
- Nodig: netwerk binnen boslandschap
 - Bosrefugia
 - Habitatboomgroepen
 - Habitatbomen
 - Dood hout

Bron: VBNL, mrt 2019

Vandaag

1. Leren kijken, oog krijgen voor gezondheid van bomen
2. Mogelijke maatregelen
3. Niets doen?

Wanneer is iets een plaag?

Signaleren

- Bomen met afwijkend profiel
 - Verkleuringen
 - Verdrogingen
 - Gaten
 - Bulten
 -
- diagnose

	Abies NL naam: Zilver spar Boomgeslacht
	Alnus NL naam: Els Boomgeslacht
	Catalpa NL naam: Trompetboom Boomgeslacht
	Corylus NL naam: Hazelaar Boomgeslacht
	Fagus NL naam: Beuk Boomgeslacht
	Ilex NL naam: Hulst Boomgeslacht

Stappen naar diagnose:

Huidige diagnose stap: Betula - Geperforeerde of weggevretten bladeren

Diagnose:

Insecten:

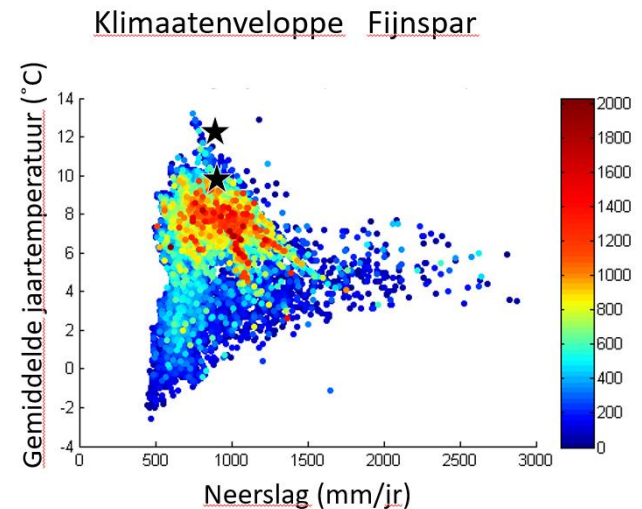

Maatregelen?

- Afhankelijk van doelstellingen
- Type aandoening en wijze van verspreiding: is bestrijding mogelijk? En gewenst?
- Veiligheid: waar staat de boom
- Kosten

Preventie

- Juiste soort op de juiste plaats
- Soortenmenging → risicospreiding + veerkracht
- Soortkeuze herplant (bv ivm aanwezige bodemschimmels)
- Kwaliteit plantgoed

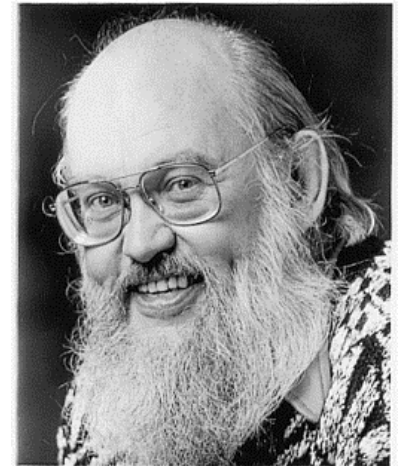

Dus: kijken naar je bos

- Wat gebeurt er in je omgeving?
- Welke invloed heeft dat op je bos?
- Waarin kun je sturen?
- Waarmee kun je sturen?

Vakkundig bosbeheer

Forestry isn't rocket science ...
it's much more complex!

Fred L. Bunnell